

Құрылтай шарттары

Сабақ мақсаттары

- Құрылтақ шарттары дегеніміз не;
- Құрылтақ шарттау кезінде қандай логикалық операцияларды қолданатыныңыз;
- Құрылтақ шарттары дегеніміз не;
- Құрылтақ шарттау кезінде қандай логикалық операцияларды қолданатыныңыз;
- Жеке меншік жобаларды дайындауда құрылтақ шарттарды қолдану.

Бағалау критерийлері

- Оқушы сабақ мақсатына жетті егер:
- Құрылтак шарттауды түсіндіре алса;
- Құрылтак шарттау кезінде қолданылатын логикалық операцияларды білсе;
- Қарапайым логикалық жазуларда шындық кестесін құрай алса;
- Есеп шығару кезінде құрылтак шарттауды қолданса.

Қайталау

- Тапсырма1. Шартты оператор көмегімен жазыңыздар «Егер ертең жаңбыр болса, онда мен үйде қаламын, олай болмаса, қыдыруға барамын».
- Тапсырма2. Шартты оператор көмегімен жазыңыздар «Если Егер мен жақсы оқысам, мен ақылды боламын».

Логикалық операциялар

Әр түрлі есептер шығару кезінде кейде екі не одан да көп шарттарды тексеру қажеттілігі туады. (мысалы $0 < a < 5$). Осындай шарттарды құрылтак деп атайды. Құрылтак шарттарды бағдарламалық тілде жазу үшін келесі логикалық операциялар қолданылады:

- · and – логикалық «және»;
- · or – логикалық «немесе»;
- · xor – логикалық «немесені жоқтайтын»;
- · not – логикалық жоққа шығару.

Логикалық операциялар көмегімен қарапайым шарттарды құрылтак шарттарға біріктіреді.

Қарапайым шарттар міндетті түрде жақшаға алынады, өйткені логикалық операциялар, салыстыру операцияларына қарағанда, көбірек артықшылыққа ие болады.

Логикалық операцияларды орындау тәртібі

Ø Құрылтақ шарттары, екі қарапайым шарттан тұратын, **and** операциясымен қосылған, шындық болады, егер екі қарапайым шарт шындық болса.

Шарт А	Шарт В	Шарт А and В
Ақиқат	Ақиқат	Ақиқат
Ақиқат	Жалған	Жалған
Жалған	Ақиқат	Жалған
Жалған	Жалған	Жалған

Тапсырма 1

- Логикалық операциялар көмегімен $0 < a \leq 5$ с шарттын жазңыздар

Жауабы: $\text{If } (a > 0) \text{ and } (a \leq 5)$

Логикалық операцияларды орындау тәртібі

Ø Құрылтақ шарттары, екі қарапайым шарттан тұратын, or операциясымен қосылған, шындық болады, егер қарапайым шарттардың екеуінің біреуі шындық болса.

Шарт А	Шарт В	Шарт А or В
Ақиқат	Ақиқат	Ақиқат
Ақиқат	Жалған	Ақиқат
Жалған	Ақиқат	Ақиқат
Жалған	Жалған	Жалған

Тапсырма 2

- Логикалық операциялар көмегімен $a \leq 0$ или $a > 5$ шарттын жазңыздар

Жауабы : $If (a \geq 0) or (a > 5)$

Логикалық операцияларды орындау тәртібі

Ø Егер қарапайым шарттар жалған болған кезінде ғана **not** құрылтақ шарттары шындық болады.

Шарт А	Шарт not А
Ақиқат	Жалған
Жалған	Ақиқат

Тапсырма 3

а 5-тен кем емес шарттын логикалық операциялар көмегімен жазыңыздар. If ($a \geq 5$) түрінде жазуға болады немесе not логикалық операция көмегімен.

Жауабы : If not($a < 5$)

Логикалық операцияларды орындау тәртібі

Ø құрылтақ шарттары, екі қарапайым шарттан құрылған, егер бір ғана қарапайым шарт шындық болса ғана, логикалық операциясы шындық болады.

Шарт А	Шарт В	Шарт А xor В
Ақиқат	Ақиқат	Жалған
Ақиқат	Жалған	Ақиқат
Жалған	Ақиқат	Ақиқат
Жалған	Жалған	Жалған

Тапсырма 4

2 немесе 3 санына еселік санды, бірақ 6-ға еселік емес санды таңдаңыз.

Жауабы : If $(a \bmod 2=0) \text{ xor } (a \bmod 3=0)$

Физминутка

Жоба бойынша жұмыс

Бағалау критерийлері

- Оқушы сабақ мақсатына жетті егер:
- Құрылтак шарттауды түсіндіре алса;
- Құрылтак шарттау кезінде қолданылатын логикалық операцияларды білсе;
- Қарапайым логикалық жазуларда шындық кестесін құрай алса;
- Есеп шығару кезінде құрылтак шарттауды қолданса.